

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในยุคปัจจุบันการสื่อสารได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทำให้คนต้องรับรู้ข่าวสารจากสื่อหลากหลาย และกว้างขวาง ข้อมูลเหล่านั้นมีทั้งส่วนที่เป็นประโยชน์และให้โทษ เพื่อให้การรับข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายเหล่านั้นมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดผู้รับสารในยุคนี้จึงจำเป็นต้องเป็นผู้รู้จักคิดพิจารณาแยกแยะ และประเมินข้อมูลข่าวสารหรือเรื่องราวเหล่านั้นได้ว่ามีความถูกต้อง เป็นเหตุเป็นผล น่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ผู้ที่จะมีความสามารถประเมินคุณค่าของสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั้นจำเป็นต้องมีทักษะในด้านการรับสาร โดยเฉพาะการอ่าน ในชั้นการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหรืออ่านเป็นก็คือการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง (จวีวรรณ อุทากินันท์. 2542 : 17)

การอ่านมีประโยชน์และความจำเป็นกับบุคคลทุกอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ที่ เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา เนื่องจากวิธีการเรียนสมัยนี้ นักเรียน นิสิต นักศึกษาต้อง ค้นคว้าเพื่อศึกษาหาความรู้มาประกอบการเรียนให้กว้างวงลึกซึ้งยิ่งขึ้น ดังที่ สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรษ์ (2531 : 98) ได้กล่าวว่า “ทักษะการอ่านเป็นทักษะ ที่สำคัญและใช้มากในชีวิตประจำวัน เพราะเป็นทักษะที่นักเรียนใช้แสวงหาสรรพวิทยาการ ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ธนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล (2529 : 49) ที่กล่าวว่า “ความรู้ นั้นได้มาหลายทาง การอ่านนับเป็นทางหนึ่งของการแสวงหาความรู้” และ บันถือ พุดกะวัน (2536 : 8 - 9) ก็มีความเห็นที่สอดคล้อง เช่นเดียวกัน การอ่านเป็นทักษะพื้นฐาน ที่สำคัญในการเรียนรู้ไม่ว่านักเรียนจะเรียนวิชาใดจะต้องอาศัยทักษะการอ่านเสมอ ถ้ามีทักษะ การอ่านดีแล้ว การเรียนในวิชาอื่น ๆ ก็ย่อมจะบังเกิดผลรวดเร็ว

การอ่านมีหลายระดับ การอ่านในระดับสูง ได้แก่ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่ง นภลัย สุวรรณธาดา (2526 : 563) ได้กล่าวถึง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า “การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิด วิเคราะห์ โคร่ครวญ และ ประเมินได้ว่า ข้อความหรือเรื่องที่อ่านนั้นสิ่งใดเป็นใจความสำคัญ สิ่งใดเป็นใจความประกอบ

และสามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นของผู้เขียนที่เสนอแก่ผู้อ่าน รวมทั้งประเมินได้ว่าผู้เขียนสื่อสารได้ตามที่ความต้องการหรือไม่” และประภาศรี สีหอำไพ (2524 : 331) ให้ความเห็นว่า “การอ่านอย่างมีวิจารณญาณช่วยให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและนำความคิด คติธรรมที่ได้มาประกอบกับประสบการณ์ทำให้เกิดความคิดก้าวไกล ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่ การแก้ปัญหาได้” ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สมถวิล วิเศษสมบัติ (2528 : 74) ที่กล่าวว่า “การอ่านอย่างมีวิจารณญาณช่วยให้ผู้อ่านได้ประโยชน์อย่างแท้จริงเพราะผู้อ่านไม่ใช่จะรับ เฉพาะความคิดเห็นของผู้เขียนเท่านั้น ผู้อ่านจะต้องนำความคิดเห็นของผู้เขียนมาประกอบ กับความคิดเห็นของตนทำให้เกิดความคิดใหม่ ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ได้”

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ถึง มาตรา 30 สาระสำคัญของหมวดนี้ครอบคลุม หลักการ สาระการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการศึกษาที่เปิดกว้างให้แนวทางการมีส่วนร่วม อย่างสร้างสรรค์โดยเฉพาะมาตรา 24 (2) ได้กำหนดเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ โดยให้ สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (สำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547 : 12 - 16)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งกำหนดขึ้นตามพระราชบัญญัติ ดังกล่าวได้กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ มีทักษะกระบวนการ ทักษะ การคิด การสร้างปัญญา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 4) โดยมีสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องนำ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา ในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียน เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและพลโลก และยังสามารถสาระ การเรียนรู้ภาษาไทยไว้ 5 สาระ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดว่าต้องเรียนรู้อะไร แต่ในการจัดการเรียนการสอนจริงครูผู้สอนต้องจัดในลักษณะบูรณาการ โดยใช้วรรณคดีหรือ วรรณกรรมเป็นแกน และธรรมชาติของภาษาไทยเป็นเรื่องของทักษะ ซึ่งจะแยกเนื้อหาสาระ ของทักษะแต่ละชั้นปีโดยเด็ดขาดไม่ได้ จำเป็นต้องมีกระบวนการฝึกทักษะต่าง ๆ ต่อเนื่องกัน ไปแต่มีการเพิ่มความซับซ้อนและยากมากขึ้น มีการฝึกการคิดในระดับที่สูงขึ้น (กรมวิชาการ.

2546 : 21) นอกจากนั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ยังได้กำหนดเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามที่สถานศึกษากำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544 : 26)

ภายหลังการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปใช้ระยะหนึ่งแล้ว กระทรวงศึกษาธิการ ได้ศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคนในสังคมไทย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนั้นได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับและเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 2)

ทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรกลุ่มสาระภาษาไทย ในสาระที่ 1 : การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและนิสัยรักการอ่าน

1. สามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณและมีประสิทธิภาพ ตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านอย่างลึกซึ้ง รักและสนใจการอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น และใช้แหล่งความรู้พัฒนาประสบการณ์การอ่าน

2. สามารถวิเคราะห์ วิเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่าน โดยใช้ประสบการณ์และความรู้จากการอ่านหนังสือที่หลากหลายเป็นพื้นฐานการพิจารณาเนื้อหา รูปแบบ รวมทั้ง

คุณค่าทางวรรณคดีและสังคมโดยใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างหลากหลายเป็นเครื่องมือพัฒนาสมรรถภาพการอ่านและการเรียนรู้

3. สามารถเลือกอ่านหนังสืออย่างหลากหลายเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสมรรถภาพการเขียน นำข้อความหรือบทประพันธ์ที่มีคุณค่า และระบุนความประทับใจไปใช้ในการสื่อสาร อ่างอิง เลือกรับหนังสือจากแหล่งเรียนรู้และสื่อสารสนเทศเพื่อความรอบรู้ และเป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อการทำงาน การประกอบอาชีพ มีมารยาทการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

จะเห็นได้ว่าทั้งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ก็เน้นความสำคัญของการอ่านเช่นเดียวกัน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องเลือกรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมสำหรับผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และที่สำคัญต้องคิดค้นเทคนิคกลวิธีจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข และฝึกให้ผู้เรียนได้รู้จักการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ (อัมพร วงวาศ. 2548 : 2) การอ่านอย่างมีวิจารณญาณช่วยพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ ความจริง เพื่อให้ได้ความรู้ที่ถูกต้องโดยอาศัยการแปลความตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุปอย่างมีเหตุผล ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ (ศุภิสรา ทองโพธิ์. 2550 : 1) การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นเทคนิคการอ่านเพื่อค้นหาข้อมูลและแนวคิดที่ปรากฏในเนื้อหา ส่วนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นเทคนิคเพื่อการประเมินข้อมูลและความคิดเพื่อตัดสินใจที่จะยอมรับและเชื่อ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณอาศัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นเครื่องมือเพื่อกำกับความเข้าใจในขณะที่อ่าน การอ่านและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถพัฒนาฝึกฝนได้ด้วยวิธีการเรียนรู้ (สุวิทย์ มูลคำ และคณะ. 2549 : 68) ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาเทคนิคและวิธีการในการนำมาพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ. 2550 : 24) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นเกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ว่า “ผู้เรียนจะต้องมีวิจารณญาณด้านการคาดการณ์ กำหนดเป้าหมายแนวทางในการตัดสินใจ ประเมินและเลือกแนวทางในการตัดสินใจและแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ”

จากข้อความข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะนำมาพัฒนาในการจัดการเรียนการสอน เพราะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

สามารถทำให้ผู้เรียนแก้ปัญหาในการอ่านได้ด้วยตัวเอง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนับเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียน และด้านการนำไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนมีผลถึงนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า

จากการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพัคณภูมิวิทยาคาร อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยพบว่า นักเรียนยังมีข้อบกพร่องในเรื่องการอ่านอย่างมีวิจารณญาณอยู่มาก เนื่องจากนักเรียนอ่านแล้วไม่เข้าใจเนื้อเรื่อง ไม่สามารถแยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้ ในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านในเชิงคิดวิเคราะห์จึงไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังปรากฏในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2550 ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.70 (โรงเรียนพัคณภูมิวิทยาคาร. 2550 : 1-5) ซึ่งจัดอยู่ในระดับพอใช้ สอดคล้องกับ ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ระดับมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2550 วิชาภาษาไทยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50.70 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. 2550 : 2) ประกอบด้วย ผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สพศ.) รอบที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนพัคณภูมิวิทยาคาร ที่พบว่าในมาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.04 ซึ่งจัดอยู่ในเกณฑ์ระดับคุณภาพ พอใช้ โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 42.26 มีผลประเมินระดับปรับปรุง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนพัคณภูมิวิทยาคาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการอ่าน ถ้านักเรียนสามารถอ่านได้ อ่านเป็นหรือมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณแล้วจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกวิชาสูงขึ้น เพราะการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้แล้วยังส่งผลให้ผู้เรียนมีวิจารณญาณในการรับสารจากสื่อต่างๆ เป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อการทำงาน การประกอบอาชีพ ทำให้สามารถใช้ชีวิตประจำวันอย่างปกติสุข ดังคำกล่าวของ สุรินทร์ มั่นเศรษฐวิทย์ (2544 : 125) ที่กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนั้นเป็นการอ่านขั้นสูงที่ต้องฝึกฝนให้ผู้อ่านรู้จักคิดพิจารณา หาเหตุผลเพื่อมา

ตัดสินใจข้อความ วิเคราะห์ สรุป และประเมินค่าเรื่องที่อ่านได้อันนับว่าเป็นประโยชน์ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ จึงเลือกศึกษาการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่สอนด้วยรูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอน (SQ3R) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพณิชยการวิเทศ โดยเลือกใช้รูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอน (SQ3R) ในการฝึกฝนการอ่านเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ยังสามารถทำให้การศึกษาวិชาต่าง ๆ ของนักเรียนมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย โดยเฉพาะพัฒนาตนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและเป็นเยาวชนที่สามารถแยกแยะข้อมูลข่าวสารได้ดีในอนาคต

คำถามการวิจัย

การอ่านด้วยรูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอน (SQ3R) ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยรูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอน (SQ3R) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80 / 80
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยรูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอน (SQ3R) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยรูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอน (SQ3R)

สมมติฐานการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทย ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยรูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอน (SQ3R) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทย ด้วยรูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอน (SQ3R) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยรูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอน (SQ3R) อยู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพัคณภูมิพิทยาคาร อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 9 ห้องเรียนรวม 469 คน ซึ่งโรงเรียนได้จัดนักเรียนเป็นแบบคละระดับสติปัญญา คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน โดยจัดเรียงลำดับตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพัคณภูมิพิทยาคาร อำเภอพัคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน 55 คน ที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)
3. ตัวแปร
  - ตัวแปรอิสระ การจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยรูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอน (SQ3R)
  - ตัวแปรตาม
    1. ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยรูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอน (SQ3R) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
    2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ด้วยรูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอน (SQ3R)
4. เวลาที่ใช้ในการวิจัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

นิยามศัพท์เฉพาะ

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านในระดับสูงที่ผู้อ่านต้องมีความสามารถ ดังนี้

1. ใช้ความคิดพิจารณาสิ่งที่อ่านอย่างรอบคอบ ถี่ถ้วนมีเหตุผล เพื่อวิเคราะห์หาคำตอบ
2. สรุปสาระสำคัญ และเข้าใจความหมายโดยนัยของถ้อยคำ น้ำเสียง จุดประสงค์ อารมณ์ของผู้เขียน
3. สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น
4. ประเมินคุณค่าของสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง เทียบธรรม

รูปแบบการอ่านแบบ SQ3R หมายถึง รูปแบบการอ่านที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนสรุปได้ ดังนี้

1. การสำรวจ (Survey = S) หมายถึง การสำรวจหนังสือ ดูชื่อผู้แต่ง ชื่อหนังสือ คำนำ เพื่อดูจุดมุ่งหมาย และแนวคิดของผู้แต่ง สำรวจสารบัญ ดัชนี อภิธานศัพท์ ภาคผนวก บทสรุป แบบฝึกหัด เพื่อตรวจสอบสาระที่ปรากฏอยู่ในหนังสือทุก ๆ ที่และอ่านสำรวจเนื้อเรื่องทั้งหมดอย่างรวดเร็ว
2. การตั้งคำถาม (Question = Q) หลังจากอ่านอย่างสำรวจเสร็จแล้วตั้งคำถามถามตนเองว่า สิ่งที่ต้องการทราบคืออะไร และตั้งคำถามจากเนื้อเรื่องที่อ่านตามลำดับหัวข้อเรื่องในแต่ละย่อหน้า
3. อ่านอย่างรอบคอบ (Read = R₁) เป็นการอ่านอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อจับใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้า จี๊ดเส้นใต้เฉพาะส่วนที่สำคัญ ให้ความสนใจคำ วลี หรือประโยคที่พิมพ์ตัวเอนหรือตัวหนา การอ่านในขั้นนี้อ่านเพื่อตอบคำถามที่ผู้อ่านตั้งไว้ หากข้อความใดไม่เข้าใจให้บันทึกไว้เพื่อถามผู้สอน
4. การจดจำ (Recite = R₂) เมื่อเข้าใจคำตอบ และเนื้อเรื่องจากการอ่านแล้วควรพยายามจดจำข้อความที่สำคัญ โดยการจดบันทึกย่อหรือจี๊ดเส้นใต้เพื่อเตือนความจำของตนเอง และพยายามถามตนเองว่าจากการอ่านครั้งนี้ได้ความคิดอะไรใหม่ ๆ บ้าง ทดสอบความจำ โดยการปิดหน้ากระดาษแล้วดูบันทึกที่เขียนไว้ว่าจำได้หรือไม่ ถ้าตอบไม่ได้ให้ทบทวนคำถาม คำตอบและท่องจำจากความเข้าใจ

5. การทบทวน (Review = R_j) เป็นการทบทวนเรื่องราวทั้งหมดจากการอ่านบันทึกย่อ และทำบันทึกย่อจากความจำว่าถูกต้องและจำได้หรือไม่ ทบทวนจุดสำคัญใหญ่ๆ และจุดสำคัญรองลงมาอีกครั้งหนึ่ง

ในที่นี้ผู้วิจัยขอใช้ชื่อเรียกรูปแบบการอ่าน 5 ขั้นตอนดังกล่าวเป็นวิธี SQ3R ตลอดการวิจัย

ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบระหว่างเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธี SQ3R ครบทั้ง 8 ครั้ง และคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธี SQ3R

ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธี SQ3R ทราบได้จากการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด หลังจบการเรียนรู้

ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี SQ3R มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 โดยมีความหมาย ดังนี้

1. 80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคน ที่ได้จากการทดสอบระหว่างเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธี SQ3R ได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

2. 80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียน ทุกคนที่ได้จากการทดสอบหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้วิธี SQ3R ได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพณิชยการวิเทศอาชีวศึกษา อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2. ครูได้กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้วิธี SQ3R

3. เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการสร้างและพัฒนา
รูปแบบการสอนรายวิชาภาษาไทย โดยใช้วิธีการสอนใหม่ที่ต่างไปจากเดิม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY